

Vasse, 14-07-2016

Geachte Minister Kamp,

U als minister heeft onze Stichting Stop Afvalwater Twente een prominente plek aangeboden in het evaluatieproces herafweging injectie afvalwater in lege gasvelden te Twente. U heeft in het gesprek met ons aangegeven dat wij altijd, wanneer wij het ook maar nodig achten, u konden benaderen. Bij deze doen wij daarom een beroep op uw bestuurlijke invloed als Minister van Economische Zaken.

Wij willen u door middel van deze brief informeren en oproepen uw bestuurlijke mogelijkheden aan te wenden om het evaluatieproces in juiste banen te leiden. Wij zijn van mening dat er diverse zaken niet juist of onvolledig worden behandeld. Ook hebben wij niet die plek in het onderzoek gekregen zoals die met u op 21 maart j.l. op het ministerie van Economische Zaken (EZ) is overeengekomen. Wij verzoeken u daarom alle partijen te informeren over de met ons overeengekomen afspraken en de beoogde plek van de Stichting in het evaluatieonderzoek.

Naar aanleiding van het tot nu toe verlopen proces en de laatste informatiebijeenkomst van de begeleidingscommissie op 4 juli 2016 te Reutum willen wij graag enkele thema's specifiek onder uw aandacht brengen.

Draagvlak

Zoals bij u bekend hebben wij meer dan 30.000 handtekeningen opgehaald in Twente, waarvan het grootste deel rechtstreeks uit het betrokken injectiegebied. Handtekeningen van stemgerechtigde bewoners boven de voormalige gasvelden / huidige injectiegebieden. Hier heeft meer dan 90% getekend tegen het injecteren. Het draagvlak zou een zeer belangrijke pijler zijn in het herevaluatieonderzoek, aldus Evert Holleman van RoyalHaskoningDHV, die namens de NAM het onderzoek uitvoert. Echter in het eerste conceptrapport is draagvlak volgens de onderzoekers niet uit te drukken in plussen en minnen. In het tweede conceptrapport is draagvlak verwijderd en verbannen naar een bijlage. Wij als Stichting vinden dit een ongewenste en ongepaste situatie. Ook burgers hebben rechten en belangen. En zoals wij altijd zeggen: "de ondergrond behoort ons allemaal toe".

Ook in het gesprek met u is draagvlak aan de orde geweest, dat was voor u aanleiding om ons een prominente rol te geven in het onderzoek. Wij zijn dan ook van mening dat draagvlak van een belangrijke pijler naar een ondergeschoven kindje is verworden en verzoeken u dit als een belangrijke factor in het hoofdrapport te laten opnemen door de NAM. Als draagvlak niet in plussen en minnen is te meten dan zijn wij in Twente toch zeer verbaasd, want injecteren is voor de Twentenaar en grote meerderheid geen optie.

Bestuurlijk onvermogen

In 7 Twentse Gemeenten en in Zwolle bij de provincie zijn diverse moties, grotendeels unaniem, aangenomen tegen het injecteren van het afvalwater. In de moties wordt onder andere de colleges van B&W en het Provinciebestuur opgedragen om alle mogelijke juridische middelen in te zetten om het injecteren te voorkomen. Echter indien bijvoorbeeld de betrokken gemeenten wordt gevraagd om de vergunningen tussen de individuele boeren en de NAM te checken op juridische houdbaarheid, dan wordt al snel gezegd dat wij dit als stichting zelf moeten uitzoeken.

Ook zijn wij van mening dat door het instellen van een begeleidingscommissie door de NAM, waarin gedeputeerden van Drenthe en Overijssel en bestuurders van de betrokken gemeenten plaats hebben genomen, het bestuur is verlamd. In onze ogen een handige zet van de NAM, bestuurders hebben maar al te snel ingestemd met een bestuurlijke commissie. In onze ogen voegt een bestuurlijke commissie maar weinig toe op dit technische onderwerp. Men had veel eerder moeten kiezen voor een technische commissie die het proces controleert en bestuurders adviseert.

Wel heeft de begeleidingscommissie het eerste tussenrapport laten toetsen door de TU-Delft. Deze had diverse opmerkingen, welke echter in het tweede tussenrapport niet zijn verwerkt. Het voelt voor ons als een trein die doordendert, terwijl de TU-Delft onder andere opmerkt dat niet alle reële opties worden doorgerekend.

Ook wordt opgemerkt dat milieu alleen in geld is uitgedrukt en draagvlak nagenoeg niet is meegenomen. Mogelijk is deze kritiek voor de begeleidingscommissie een reden geweest om het tweede tussenrapport maar in zijn geheel niet door technici te laten toetsten. Wij als Stichting Stop Afvalwater Twente willen, om in voetbaltermen te spreken, de begeleidingscommissie dan ook een tweede gele kaart geven. Wij hopen dat u zelf de rode uit wilt delen.

Zout-conferentie

Tijdens de informatieavond op 4 juli 2016 heeft RoyalHaskoningDHV namens de NAM een voorstel gedaan voor een zout-conferentie. Om met een team van deskundigen te onderzoeken of er risico's zijn ten aanzien van het oplossen van zout in de diepe ondergrond. Opvallend hierbij is dat dit impliceert dat er wel degelijk risico's mogelijk zijn en ook de NAM niet overtuigd is van het niet oplossen van het zout.

Onze stichting is tijdens deze bijeenkomst gevraagd deel te nemen aan deze conferentie en ook een aantal deskundigen aan te wijzen die deel kunnen nemen. Wij stellen dat zeer op prijs en zullen ook graag deelnemen. Wel hebben wij de vraag of en hoe dit binnen de huidige planning past. Daarnaast zijn wij er als stichting van overtuigd dat, zolang er onzekerheid bestaat (zelfs bij de NAM) over het wel of niet oplossen van zout en de risico's onbekend zijn, de injectie niet dient te worden hervat. Wij vragen u als minister om de planning van het evaluatieonderzoek hierop aan te passen en tevens het hervatten van de injecties uit te stellen tot de uitkomsten van de zout-conferentie bekend zijn.

Wel is deze zout-conferentie bedacht door de NAM. Er is geen inzicht gegeven in de opzet, hoe zwaar deze meeweegt, hoe deze eruit ziet, wat deze oplevert, enz. Wij als Stichting vermoeden dat net als bij de begeleidingscommissie het een doekje is voor het bloeden. Hopelijk bent u het met ons eens dat, indien uit de zout-conferentie geen éénduidig antwoord komt wat betreft de risico's van het oplossen van het zout, de optie tot injecteren in voormalige gasvelden onder zoutlagen niet meer in aanmerking kan komen als toekomstig injectie alternatief.

Ook is het instellen van een zout-conferentie door RoyalHaskoningDHV in onze ogen een brevet van onvermogen. Men neemt geen verantwoordelijkheid, of wil deze niet nemen, of kan deze niet nemen op basis van meters rapporten. Men laat nu de waarheid, waar het nou net om gaat wat betreft de afweging van de risico's, bij derden liggen. Het verbaast ons ten zeerste, dat zelfs een gerenommeerd bureau als RoyalHaskoningDHV geen verantwoordelijkheid kan/wil nemen. Dit alleen al geeft aan dat de injectie met risico's en mysterie is omkleed. Wij willen u dan ook oproepen om deze variant als de meest risicovolle aan te merken en ook als zodanig te wegen in uw beslissing.

Zuiveringsvariant

Naast de zout-conferentie is er veel onduidelijkheid over de zuiveringsvariant en de daarbij behorende techniek en kosten. Navraag bij onder andere de TU-Delft geeft aan dat dit veel goedkoper en met geavanceerdere technieken kan. Diverse deskundigen geven aan dat er meerdere technieken goed mogelijk zijn. Onze Stichting zou daarom dan ook graag zien dat naast de zout-conferentie er een zuiveringsdebat gaat plaatsvinden om deze variant te optimaliseren. Ook RTV-Oost heeft hier aandacht aan besteed en contact gehad met een bedrijf in Friesland die zegt de cocktail van de NAM in zijn geheel te kunnen zuiveren tegen geringe kosten. Hierdoor zouden de 'grondstoffen' weer hergebruikt kunnen worden. Ook andere deskundigen geven aan dat de gekozen zuiveringsvariant door RoyalHaskoningDHV onnodig duur wordt ingeschat. Daar in tegen wordt de injectievariant veel te goedkoop afgespiegeld. Hierbij wordt er namelijk gemakshalve geen rekening mee gehouden dat door de pijp-in-pijp constructie niet al het afvalwater naar Twente gepompt kan worden, er dient dan een tweede pijp gegraven te worden. Deze kosten zijn echter niet meegenomen in het onderzoek.

Financiën

Tijdens de eerste bijeenkomst van de begeleidingscommissie in maart van dit jaar heeft de gedeputeerde de heer E. Liefers van de Provincie Overijssel ten overstaan van de gehele zaal een financiële toezegging gedaan aan onze Stichting om onderzoekskosten te kunnen declareren. Op basis van deze toezegging heeft de Stichting offertes opgevraagd en een verzoek met financiële onderbouwing ingediend bij de gedeputeerde. Echter heeft de gedeputeerde een dag na de tweede openbare bijeenkomst van de begeleidingscommissie zijn voorstel ingetrokken. Hij geeft als reden aan dat het college tegen zou zijn, echter lezen wij dit niet in de notulen van 5 juli 2016. Sterker nog in deze notulen van GS komt het woord

NAM en onze aanvraag niet eens voor. Wij vragen ons dan ook af of we bewust aan het lijntje zijn gehouden en zouden dit een motie van wantrouwen waard vinden aan deze gedeputeerde.

We staan nu al zover in het proces dat we nu niet meer snel kunnen overschakelen naar andere geld bronnen (groudfunding). We willen per direct onderzoek laten verrichten door een onafhankelijk instituut naar het oplossen van het zout en de TU-Delft een second opinion laten verrichten naar het tweede tussenrapport. Al met al is hiermee een bedrag gemoeid van 13.500 euro. Wij willen u als minister dan ook vragen om dit geld beschikbaar te stellen en hiermee de toezegging van de gedeputeerde E. Lievers, die zijn beloften niet nakomt, bestuurlijk over te nemen.

De basis voor het "tussenrapport alternatievenafweging" ontbreekt

In het "tussenrapport alternatievenafweging" worden nieuwe varianten vergeleken met de huidige toegepaste injectie in Twente. Echter bestaat de basis waarop vergeleken wordt niet meer. Door de lekkage bij Holthema is de injectie in Twente stilgelegd, Volgens de Stichting is hierdoor een andere werkelijkheid ontstaan. Er kan dus niet worden vergeleken met deze niet meer bestaande situatie. Volgens de Stichting moet dus ook de variant injecteren in Twente, de zogenaamde pijp-in-pijp variant, als één van de nieuwe varianten worden bekeken en worden doorgerekend. Het enige voordeel van deze variant is dat voor de injectie reeds een vergunning is verleend, echter zal hierbij ook gekeken moeten worden naar kosten, draagvlak, milieu enz. Wij zouden graag van u als minister van EZ een uitspraak willen over de onderzoeksopzet en de rapportagevorm. Naar onze mening is deze verkeerd aangezien de basis waarop getoetst wordt door RoyalHaskoningDHV eenvoudigweg ontbreekt.

Risico's

Tot onze grootste verbazing is in het "tussenrapport alternatievenafweging" geen 'scoren' op risico's meegenomen. Naar de mening van de Stichting zou dit juist het uitgangspunt moeten zijn. Bij het lezen van het tussenrapport wordt alles op geld gezet, zo is milieu uitgedrukt in de kosten voor energie. Terwijl dit ook duurzaam opgewekt kan worden en dus "nul" bedraagt. Wij zien in de huidige onderzoeksopzet een te grote bedrijfseconomische invloed. Wij als Stichting vinden dat bij een afweging van de varianten ten eerste op de risico's voor mens, natuur en milieu getoetst moet worden. Daarnaast blijven wij het vreemd vinden dat draagvlak naar een bijlage is "verbannen".

Geachte heer Kamp, wij hopen dat u als Minister van Economische Zaken uw invloed wilt aanwenden op basis van de bovenstaande informatie. Het zou in onze ogen zeer wenselijk zijn om op dit moment in het proces in te grijpen en niet af te wachten tot het eindrapport verschijnt. Uiteraard begrijpen wij dat u op enkele punten mogelijk hoor en wederhoor wenst te plegen. Echter verzoeken wij om dan het proces stil te leggen en een nieuwe realistische planning met de partijen overeen te komen en onze positie in het proces eenduidig vast te leggen. Op dit moment lijken wij zowel door de bestuurders als de NAM niet volledig serieus te worden genomen, terwijl u daar groot belang aan hecht. Ook verzoeken wij u de financiële bijdrage per direct beschikbaar te stellen zodat wij de onderzoeken kunnen laten uitvoeren en tijdig onze rapportage kunnen indienen o.a. bij de commissie MER.

Wij zien uw reactie met vertrouwen tegemoet.

Met vriendelijke Groet,

Het voltallig Bestuur van de Stichting Stop Afvalwater Twente

Namens deze:
Freddy Mensink, voorzitter